

คู่มือการจัดทำแบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย

คณะทำงานส่งเสริมการสร้างกลไกการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่ทันสมัย

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
สารบัญ	๒
๑. สารระสำคัญของกรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (The International Framework for Court Excellence (IFCE).....	๓
๒. แบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย	๖
๒.๑ มาตรฐานการให้คะแนน.....	๗
๒.๒ รายการแบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย (Self-Assessment Checklist)	๑๑
๓. วิธีการประเมิน.....	๓๘
๓.๑ ผู้ประเมิน.....	๓๘
๓.๒ ขั้นตอนการประเมิน	๓๘
๓.๒.๑ การประชุมร่วมก่อนทำการประเมิน.....	๓๘
๓.๒.๒ การประเมินผลการดำเนินงานและการกำหนดคะแนน	๓๙
๔. การวิเคราะห์ผลการประเมินและจัดทำแผนการพัฒนาและปรับปรุง	๔๑
๕. การพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	๔๒

๑. สาระสำคัญของกรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (The International Framework for Court Excellence (IFCE))

๑. ที่มาและวัตถุประสงค์

สมาคมระหว่างประเทศเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (International Consortium on Court Excellence “ICCE”) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ (ปีค.ศ. ๒๐๐๗) ประกอบด้วยกลุ่มและองค์กรจากยุโรป เอเชีย ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาและให้ความสำคัญ “กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล” (The International Framework for Court Excellence : IFCE) ซึ่งกำหนดค่านิยม แนวคิด และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ศาลทั่วโลกนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินและสามารถวางแผนการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการยุติธรรมและการบริหารงานศาลยุติธรรมของตนให้ดียิ่งขึ้น สมาคม ICCE ได้จัดทำกรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาลฉบับแรก ขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) จากนั้นสมาคม ICCE ได้ปรับปรุงกรอบ IFCE ฉบับแรกให้เข้าใจและใช้งานง่ายยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความคิดเห็นและประสบการณ์ของศาลที่นำไปใช้ จึงเป็นที่มาของกรอบ IFCE ฉบับแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๖ และมีการปรับปรุงครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามลำดับ ซึ่งได้รวมเอากลยุทธ์และแนวทางการปรับปรุงศาลที่พัฒนาขึ้นล่าสุดไว้ด้วยกัน

กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (IFCE) ดังกล่าวเป็นแบบประเมินตนเองซึ่งประเมินผลการปฏิบัติงานของศาลตามความสมัครใจ (“แบบประเมินIFCE”) การประเมินดังกล่าวประเมินในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นรายละเอียดปลีกย่อยอันมีความแตกต่างจากการประเมินการปฏิบัติงานหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ซึ่งจะวัดหรือประเมินผลการปฏิบัติงานในเชิงเป้าหมายหรือเชิงปริมาณเป็นสำคัญเท่านั้น แต่ในส่วนขององค์กรศาลนั้น มีลักษณะพิเศษคือมีอำนาจพิจารณาตัดสินชี้ขาดอันมีผลผูกพันต่อคู่ความและประชาชนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การประเมินหรือวัดผลการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดปลีกย่อยด้านต่าง ๆ แตกต่างจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น การประเมินตามแบบประเมินตนเองยังกำหนดให้มีการจัดแนวทางการพัฒนาและแผนปรับปรุงการดำเนินงานของศาล (Improvement Strategies) รวมทั้งประสิทธิผลของการพัฒนาและแผนการดำเนินการดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการประเมินภาวะผู้นำ การบริหารงานผู้นำองค์กรศาล การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีคุณภาพ (เช่น ค่าใช้จ่ายของรัฐในการให้บริการประชาชนต่อคดี) การประเมินมาตรฐานคำพิพากษาและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อองค์กรศาล เป็นต้น ปัจจุบันกรอบดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากหลายประเทศ และได้นำมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของศาลกว่า ๒๐ ประเทศ รวม ๕๑ เขตอำนาจศาลทั่วโลก โดยมีประเทศและองค์กรหน่วยงานระหว่างประเทศที่การสนับสนุนการใช้ IFCE หลายองค์กรและหลายประเทศ อาทิ

๑. สถาบันการบริหารตุลาการแห่งออสเตรเลีย (AIJA) (Australia and New Zealand)
  ๒. ศูนย์ตุลาการแห่งสหพันธรัฐ (U.S.)
  ๓. ศูนย์ศาลมลรัฐแห่งชาติ (NCSC) (U.S.)
  ๔. ศาลชั้นต้นแห่งประเทศสิงคโปร์
  ๕. คณะกรรมาธิการยุโรปเพื่อประสิทธิภาพแห่งความยุติธรรม (CEPEJ)
  ๖. ธนาคารโลก
  ๗. สปริงสิงคโปร์ (หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจทุกประเภทของประเทศสิงคโปร์)
- หมายเหตุ ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๓

๒. ค่านิยมของศาลภายใต้กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (IFCE)

กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (IFCE) กำหนดค่านิยมของศาลและกระบวนการยุติธรรมขึ้นเพื่อเป็นเครื่องการันตีว่าประชาชนผู้มีอรรถคดีจะได้รับ ความยุติธรรมตามหลักกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย (Due Process of Law)

หลักค่านิยมของศาล (Court Values) ๑๐ ประการ ประกอบด้วย	
๑. ความเสมอภาค (Equality)	๒. ความยุติธรรม (Fairness)
๓. ความเป็นกลาง (Impartiality)	๔. ความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี (Independence of decision-making)
๕. ความสามารถ (Competency)	๖. ความมีคุณธรรมและจริยธรรม (Integrity)
๗. ความโปร่งใส (Transparency)	๘. การเข้าถึงบริการ (Accessibility)
๙. ตามระยะเวลาที่กำหนด (Timeliness)	๑๐. ความแน่นอน (Certainty)

หลักค่านิยมสากลเหล่านี้ถูกนำมาหลอมรวม และกำหนดเป็นคุณสมบัติ ๗ ประการแห่งความเป็นเลิศทางการศาล (Seven Areas for Court Excellence) อัน เป็นการกำหนดกระบวนการอันเป็นรูปธรรมเพื่อการประเมินผลได้อันเป็นกลไกในการผลักดันให้ศาลต่างๆ มุ่งดำเนินการสู่เป้าหมายให้ศาลตนเป็นศาลยุติธรรมที่เป็น เลิศตามมาตรฐานสากล อันประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญดังต่อไปนี้

คุณสมบัติ ๗ ประการแห่งความเป็นเลิศทางการศาล (Seven Areas for Court Excellence)

๑. ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม (Court Leadership and Management)
๒. การวางแผนและนโยบายของศาลยุติธรรม (Court Planning and Policies)
๓. ทรัพยากรของศาล : ทรัพยากรบุคคล พัสดุ และการเงิน (Court Resources: Human Material and Financial)
๔. การพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล (Court Proceedings and Processes)
๕. ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ (Client Needs and Satisfaction)
๖. การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Affordable and Accessible Court Services)
๗. ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน (Public Trust and Confidence)

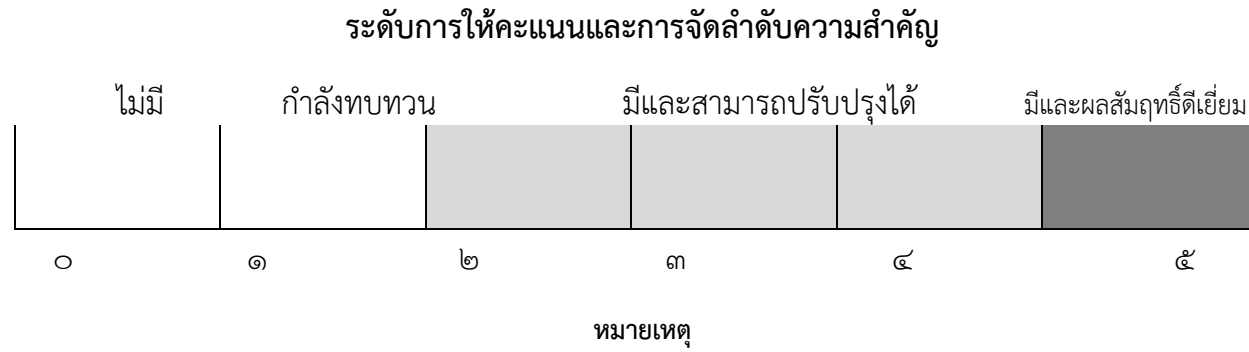
๒. แบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย

ตามที่ประธานศาลฎีกามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ **ข้อที่ ๒ “ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์”** เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการยกระดับคุณภาพงานศาลยุติธรรมให้มีมาตรฐานสากลมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศาลและสร้างความเชื่อมั่นในศาลยุติธรรมไทยแก่ประชาชนทั้งในและต่างประเทศตามคำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑๓ / ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ คณะทำงานฯ ได้ทำการศึกษากรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาลของสมาคมระหว่างประเทศเพื่อความเป็นเลิศทางการศาลภายใต้กรอบสากลดังกล่าว พร้อมทั้งนำ “แบบประเมิน IFCE” มาทดลองใช้ในศาลต้นแบบ ๓ ศาลดังต่อไปนี้ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลภาษีอากรกลาง และศาลจังหวัดสมุทรปราการ

จากผลการศึกษาและทดลองใช้แบบประเมิน IFCE ดังกล่าว คณะทำงานฯ ได้นำประสบการณ์พร้อมข้อสังเกตของศาลต้นแบบมาประมวลและจัดทำแบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย “แบบประเมินฉบับศาลยุติธรรม” ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนและกำหนดหัวข้อการประเมินให้มีบริบทเหมาะสมกับการทำงานของศาลยุติธรรมไทยมากยิ่งขึ้น โดยอ้างอิงแบบประเมิน IFCE เป็นแนวทางพร้อมทั้งให้ความสำคัญซึ่งค่านิยมของศาล ๑๐ ประการที่ถูกกำหนดขึ้น ภายใต้กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล เพื่อให้แบบประเมินฉบับศาลยุติธรรมสอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และบรรลุเป้าหมายตามนโยบายประธานศาลฎีกาในการยกระดับคุณภาพงานศาลยุติธรรมให้สอดคล้องและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

โดยแบบประเมินฉบับศาลยุติธรรมไทยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ มาตรฐานการให้คะแนน

“ไม่มี” หมายถึง ไม่เคยตระหนักถึงเรื่องหรือปัญหาดังกล่าว

“กำลังทบทวน” หมายถึง ตระหนักถึงเรื่องหรือปัญหาดังกล่าวแล้ว

“มี” หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการแล้ว

ตารางที่ ๑ แนวทางการให้คะแนนและการจัดลำดับความสำคัญ

ระดับการดำเนินการ	หลักฐานการดำเนินการ	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
ไม่มี	ไม่เคยตระหนักถึงเรื่องหรือปัญหาดังกล่าว	๐	๐
กำลังทบทวน	ตระหนักถึงเรื่องหรือปัญหาดังกล่าวแต่ยังไม่มี การปฏิบัติหรือดำเนินการใดๆ	๑	๑- ๒๐
ดำเนินการแล้วและยังสามารถปรับปรุงได้	ลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหรือเริ่มแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วแต่ยังไม่สำเร็จ	๒	๒๑-๔๙
	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าว สำเร็จบางส่วน	๓	๕๐-๗๙
	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวแล้วเสร็จทั้งหมด แต่จำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงเพิ่มเติมบางส่วน	๔	๘๐-๙๕
ดำเนินการแล้วเสร็จและมีผลสัมฤทธิ์ดีเยี่ยม	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวแล้วเสร็จทั้งหมด และมีผลสัมฤทธิ์ดีเยี่ยม โดยให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	๕	๙๖-๑๐๐

แนวทางการให้คะแนนข้างต้นแสดงถึงระดับที่ลดหลั่นกัน ศาลควรประเมินว่าได้มีการดำเนินการไปแล้วหรือไม่ หากดำเนินการแล้ว ยังเหลือที่ต้องดำเนินการอีกมากน้อยเพียงใดคะแนนสำหรับช่อง "ดำเนินการแล้วแต่ยังจำเป็นและสามารถปรับปรุงได้" ควรอยู่ระหว่าง ๒-๔ คะแนน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่ายังเหลือการปรับปรุงที่ต้องทำอีกมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ ๒ คะแนนการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Scoring Table) (เดิม - ฉบับเวียนทั่วประเทศ ศย ๐๐๑/ว ๙๗๑ ถว. ๒ ธ.ค. ๖๓)

ประเด็น	คะแนนสูงสุด	คะแนนที่ได้	ตัวคูณ	ผลคะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด
๑	ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม	๗๐	๒		๑๔๐
๒	การวางแผนและนโยบายของศาลยุติธรรม	๔๐	๓		๑๒๐
๓	ทรัพยากรของศาล: ทรัพยากรบุคคลพัสดุ และการเงิน	๘๐	๒		๑๖๐
๔	การพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล	๕๐	๒		๑๐๐
๕	ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	๕๐	๓		๑๕๐
๖	การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย	๖๐	๓		๑๘๐
๗	ความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน	๕๐	๓		๑๕๐
ผลคะแนนรวม					๑,๐๐๐

ตารางที่ ๒ คะแนนการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Scoring Table) (ใหม่)

ประเด็น	คะแนนสูงสุด	คะแนนที่ได้	ตัวคูณ	ผลคะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด
๑	ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม	๗๐	๒		๑๔๐
๒	การวางแผนและนโยบายของศาลยุติธรรม	๔๐	๓		๑๒๐
๓	ทรัพยากรของศาล: ทรัพยากรบุคคลพัสดุ และการเงิน	๗๐	๒		๑๔๐
๔	การพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล	๔๕	๒		๙๐
๕	ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	๕๐	๓		๑๕๐
๖	การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย	๕๕	๓		๑๖๕
๗	ความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน	๕๐	๓		๑๕๐
ผลคะแนนรวม					๙๕๕

ตารางที่ ๓ ตัวอย่างผลคะแนนการถ่วงน้ำหนัก (เดิม - ฉบับเวียนทั่วประเทศ ศย ๐๐๑/ว ๙๗๑ ลว. ๒ ธ.ค. ๖๓)

ประเด็น		คะแนนสูงสุด	คะแนนที่ได้	ตัวคูณ	ผลคะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด
๑	ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม	๗๐	๖๐	๒	๑๒๐	๑๔๐
๒	การวางแผนและนโยบายของศาลยุติธรรม	๔๐	๓๐	๓	๙๐	๑๒๐
๓	ทรัพยากรของศาล: ทรัพยากรบุคคลพัสดุ และการเงิน	๘๐	๘๐	๒	๑๖๐	๑๖๐
๔	การพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล	๕๐	๔๕	๒	๙๐	๑๐๐
๕	ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	๕๐	๔๐	๓	๑๒๐	๑๕๐
๖	การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย	๖๐	๒๐	๓	๖๐	๑๘๐
๗	ความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน	๕๐	๓๐	๓	๙๐	๑๕๐
ผลคะแนนรวม					๗๓๐	๑,๐๐๐

ตารางที่ ๓ ตัวอย่างผลคะแนนการถ่วงน้ำหนัก (ใหม่)

ประเด็น		คะแนนสูงสุด	คะแนนที่ได้	ตัวคูณ	ผลคะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด
๑	ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม	๗๐	๖๐	๒	๑๒๐	๑๔๐
๒	การวางแผนและนโยบายของศาลยุติธรรม	๔๐	๓๐	๓	๙๐	๑๒๐
๓	ทรัพยากรของศาล: ทรัพยากรบุคคลพัสดุ และการเงิน	๗๐	๗๐	๒	๑๔๐	๑๔๐
๔	การพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล	๔๕	๔๕	๒	๙๐	๙๐
๕	ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	๕๐	๔๐	๓	๑๒๐	๑๕๐
๖	การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย	๕๕	๒๐	๓	๖๐	๑๖๕
๗	ความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน	๕๐	๓๐	๓	๙๐	๑๕๐
ผลคะแนนรวม					๗๑๐	๙๕๕

หมายเหตุ ช่องผลคะแนน หมายถึง คะแนนที่ได้ x ตัวคูณ (ซึ่งคะแนนที่ได้นั้นจะต้องไม่เกินคะแนนสูงสุด)

๒.๒ รายการแบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย (Self-Assessment Checklist)

๑. ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	หมายเหตุ
ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม Court Leadership and Management			
๑	ผู้บริหารศาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ และภารกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักค่านิยมของศาล	<p>ผู้บริหารศาลมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และภารกิจของศาลตนให้สอดคล้องกับหลักค่านิยมของศาล</p> <p><u>หมายเหตุ*</u> ตัวอย่างหลักค่านิยมของศาลที่เป็นที่รู้จักในระดับสากล คือหลักค่านิยมของศาล ๑๐ ประการภายใต้กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (The International Framework of Court Excellence: IFCE) ซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยสมาคมระหว่างประเทศเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ศาลต่างๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญในเรื่องต่างๆ ๑๐ ประการ อันเป็นการยืนยันและรับรองว่าผู้มีอรรถคดีจะได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) อันได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความเสมอภาค ๒. ความยุติธรรม ๓. ความเป็นกลาง ๔. ความอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี ๕. ความสามารถ ๖. ความมีคุณธรรมและจริยธรรม ๗. ความโปร่งใส ๘. การเข้าถึงบริการ ๙. ตามระยะเวลาที่กำหนด ๑๐. ความแน่นอน 	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	หมายเหตุ
๒	ผู้บริหารศาลได้สื่อสารกับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และหลักค่านิยมของศาล	ผู้บริหารศาลมีการสื่อสารให้บุคลากรในศาล (ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ ผู้ประนีประนอม และเจ้าหน้าที่ศาล) ให้รับทราบเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และภารกิจของศาลที่ตนในฐานะผู้บริหารศาลได้กำหนดไว้ตามข้อ ๑ (“การสื่อสาร” อาจทำโดยการประชุมบุคลากร การเผยแพร่ผ่านเอกสารหรือเว็บไซต์ของศาลให้บุคลากรทราบ เป็นต้น)	
๓	ผู้บริหารศาลแสดงให้เห็นความสำคัญกับหลักค่านิยมของศาล	ผู้บริหารศาลแสดงให้เห็นถึงความสนใจและเอาใจใส่ในการทำงานของศาลให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และภารกิจของศาลตนในฐานะผู้บริหารศาลได้กำหนดไว้ตามข้อ ๑ เช่น จัดทำโครงการหรือแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้วิสัยทัศน์และภารกิจของศาลที่ตนสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลได้ และได้ดำเนินการดังกล่าวด้วย (อาทิ “โครงการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในการขอลปล่อยชั่วคราว” ซึ่งสอดคล้องกับหลักค่านิยม เรื่อง ความเสมอภาค และการเข้าถึงบริการ)	
๔	มีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้สอดคล้องกับหลักค่านิยมของศาล	ผู้บริหารศาลสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกแก่บุคลากรให้เห็นถึงความสำคัญของค่านิยม ๑๐ ประการในการทำงาน เช่น จัดโครงการ หรือกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาศักยภาพบุคลากร ซึ่งช่วยสร้างจิตสำนึก ความภูมิใจ และความรับผิดชอบในการ	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	หมายเหตุ
		ทำงานให้บริการประชาชนตามค่านิยม ๑๐ ประการ เป็นต้น	
การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้บริการ Setting Performance Standards and Obtaining Users' Feedback			
๕	มีการกำหนดมาตรฐานในการให้บริการ ระยะเวลาในการให้บริการและเป้าหมายการบริหารจัดการคดี เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการให้เกินกว่าความคาดหวัง	มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความพอใจของประชาชน และตั้งเป้าหมายว่าจะดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนหรืออย่างช้าภายในเวลาดังกล่าว เช่น พิจารณาคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือนหรือ ๑ ปี แล้วแต่ประเภทคดี การพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวภายใน ๑ ชั่วโมง หรือกรณีอื่น ๆ ที่อาจจะกำหนดเป้าหมายให้เสร็จรวดเร็วเพื่อตอบสนองความคาดหวังของประชาชน	
๖	มีการวัดประสิทธิภาพเป็นประจำโดยเทียบกับมาตรฐานและเป้าหมายเหล่านี้	มีการตรวจสอบว่าการดำเนินการต่าง ๆ ตามข้อ ๕ เสร็จสิ้นก่อนหรือภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้	
๗	มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้บริการเป็นประจำ	มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่ใช้บริการเป็นประจำ เช่น จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจการให้บริการของศาล ผ่านทางช่องทางในรูปแบบต่างๆ (อาทิ ทาง QR Code เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบและทราบความเห็นของประชาชนได้ทันที หรือกล่องรับฟังความคิดเห็นแบบดั้งเดิม)	
๘	มีการทบทวนข้อมูลและความคิดเห็นด้านประสิทธิภาพเป็นประจำ	มีการนำความคิดเห็นของผู้ใช้บริการตามข้อ ๗ มาทบทวนและพิจารณาอยู่เป็นประจำ	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	หมายเหตุ
๙	มีการนำข้อมูลและความคิดเห็นมาวางแผนปรับปรุงประสิทธิภาพขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน	เมื่อทบทวนและพิจารณาความคิดเห็นจากประชาชนที่ได้รับตามข้อ ๗ และ ๘ แล้ว นำข้อติติงซึ่งเป็นข้อต้อยหรือข้อบกพร่อง มาปรับปรุงในการทำงานของศาล เช่น คู่ความแสดงความเห็นว่าการขอคัดถ่ายเอกสารหรือการขอหนังสือรับรองถึงที่สุดใช้เวลานาน จึงมีการทบทวนและพิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วนำข้อบกพร่องส่วนนี้มาปรับปรุงการทำงานให้รวดเร็วขึ้น	
การให้เจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วม Engaging Court Staff and the Community			
๑๐	มีการให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและการให้บริการของศาลต่อประชาชนเป็นประจำ เช่น โครงการสาวเสื่อฟ้า จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในศาลหรือบนเว็บไซต์ หรือการให้ผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ออกไปให้ความรู้การดำเนินการต่าง ๆ กับศาลแก่ประชาชนภายนอก	
๑๑	เจ้าหน้าที่ระดับสูงมีส่วนร่วมเชิงรุกในการทบทวน การวางแผน และการให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการและชุมชน	ผู้บริหารศาลมีส่วนร่วมในการพิจารณา วางแผน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลประชาชน ตามข้อ ๑๐ เช่น ผู้บริหารศาลมีส่วนร่วมหรือริเริ่มจัดทำโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายในชุมชนต่าง ๆ ในเขตอำนาจของศาล	
นวัตกรรม Innovation			

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	หมายเหตุ
๑๒	ผู้บริหารศาลส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในศาลอย่างจริงจัง	ผู้บริหารศาลสนับสนุน และยินดีรับฟังความคิดเห็นบุคลากรในการนำเสนอนวัตกรรม เช่น จัดให้มีการแข่งขันสร้างนวัตกรรมในการทำงาน ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอใหม่ๆ ของบุคลากรเกี่ยวกับการทำงานของศาล	
๑๓	สนับสนุนการนำแนวความคิดและวิธีปฏิบัติที่เป็นนวัตกรรมมาใช้ปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ	มีการนำนวัตกรรม ความคิดเห็น และข้อเสนอใหม่ๆ ของบุคลากรที่ช่วยพัฒนาการทำงานตามข้อ ๑๒ มาใช้หรือปฏิบัติจริงในศาล เช่น การนำนวัตกรรมที่ชนะการแข่งขันมาใช้จริง หรือนำข้อเสนอของบุคลากรให้แจ้งศาลให้คู่ความทราบทาง SMS หรือ หรือทาง LINE มาใช้	
๑๔	ผู้บริหารศาลแสดงให้เห็นความสำคัญและส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานของศาล	ผู้บริหารสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับบุคลากรเกี่ยวกับความสำคัญของนวัตกรรมในศาล เช่น เมื่อมีการเลือกใช้นวัตกรรมใดแล้ว จัดให้มีการอบรมให้แก่บุคลากรทุกคนให้เข้าใจและใช้นวัตกรรมดังกล่าวเป็นพร้อมติดตามผลการใช้นวัตกรรมนั้นด้วย เช่น ตรวจสอบจำนวนครั้ง และกรอบระยะเวลาการแจ้งศาลให้คู่ความทราบทาง SMS หรือทาง LINE (ตามที่บุคลากรเสนอและผู้บริหารตกลงนำมาใช้ ตามข้อ ๑๓)	

๒. การวางแผนและนโยบายของศาลยุติธรรม

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
การวางแผนของศาล Court Planning			
๑	มีแผนปฏิบัติการที่ระบุคุณค่า เป้าหมาย และแผนงานของศาล	มี “แผนปฏิบัติการ” ที่สอดคล้องวิสัยทัศน์ และภารกิจของศาลตนให้สอดคล้องกับหลักค่านิยมของศาล ๑๐ ประการ (ตามที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้ตามข้อ ๑ ด้านความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการศาลยุติธรรม)	
๒	มีการจัดให้ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในกระบวนการทบทวนและวางแผนของศาล	ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการทบทวนและกำหนดแผนการปฏิบัติการตามข้อ ๑ เช่น ในการกำหนดหรือร่างแผนปฏิบัติการได้สอบถามความคิดเห็นของผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ในศาลด้วย	
๓	มีกระบวนการในการสอดส่องดูแลและทบทวนแผนปฏิบัติการ	มีกระบวนการติดตาม สอดส่อง และทบทวน การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ เช่น กำหนดให้มีการรายงานผลและข้อขัดข้องการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการทุกเดือน	
๔	มีการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการดำเนินการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการ	มีการจัดสรรทรัพยากร (เช่น งบประมาณ พัสดุ รวมถึงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ) ให้เพียงพอกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
นโยบาย Court Policies			
๕	มีนโยบายของศาลเพื่อสนับสนุนค่านิยม เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการ	มี “ นโยบายศาล ” ที่สอดคล้องวิสัยทัศน์ และภารกิจของศาลให้สอดคล้องสอดคล้องกับหลักค่านิยมของศาล ๑๐ ประการ	
๖	มีการเผยแพร่นโยบายของศาลและสอดส่องดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย	มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายของศาลให้ประชาชนทั่วไปทราบผ่านทางช่องทางต่าง ๆ และติดตามให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย	
๗	มีการทบทวนนโยบายของศาลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ	มีการทบทวนนโยบายเป็นประจำ เช่น รับฟังความคิดเห็น ข้อติชม เสนอแนะของบุคลากร (เช่นการประชุมภายใน) และประชาชน (แบบสอบถาม) ทุกไตรมาส	
นวัตกรรม Innovation			
๘	มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนานวัตกรรมของศาลที่มีทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการวางแผน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของศาล	มีการกำหนดแผนการส่งเสริมนวัตกรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อาทิ ระยะสั้น เช่น จัดการประกวดแข่งขัน การคิดค้นนวัตกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน ระยะยาว เช่น ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในบุคลากรในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี	

๓. ทรัพยากรของศาล: ทรัพยากรบุคคลและการเงิน

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
การบริหารจัดการทรัพยากรและปริมาณงานของศาล Managing Court Resources and Workload			
๑	มีการบริหารจัดการปริมาณงานของผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ การพิจารณาพิพากษาคดีจึงเป็นไปตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพ	มีการจัดสรรและกำหนดกรอบปริมาณคดีที่นัดพิจารณาในแต่ละช่วงเวลาเหมาะสมกับจำนวนบุคลากร (เช่น ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์) และจำนวนองค์คณะในศาล ซึ่งต้องพิจารณาถึงจำนวนองค์คณะที่รับผิดชอบเวรชี้ เสร็จสำรองด้วย เพื่อให้คดีสามารถเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไม่ต้องเลื่อนเพราะคดีซ้อน และแต่ละคดีได้รับจัดการ/พิจารณาพิพากษาให้แล้วเสร็จอย่างมีคุณภาพ	
๒	มีการคาดการณ์และบริหารจัดการทรัพยากรให้รองรับปริมาณงานที่คาดการณ์ไว้	มีการเตรียมการและการบริหารจัดการคดีที่มากขึ้นในเหตุการณ์อันพึงคาดหมายได้ในอนาคต เช่น เตรียมแผนการ (มอบหมายบุคลากร และจัดสรรงบประมาณ) การเปิดศาลในวันหยุดหรือนอกเวลาราชการภายหลังการระบอบ COVID-๑๙ สิ้นสุด เพื่อจัดการกับคดีที่เลื่อนการพิจารณาในช่วงวิกฤตดังกล่าว	
๓	มีการบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีการใช้งบประมาณตามแผนงบประมาณที่วางไว้ และจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละช่วงเวลา	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
การฝึกอบรมและพัฒนาผู้พิพากษาและข้าราชการศาลยุติธรรม Staff Training and Development			
๔	มีแผนการฝึกอบรมและพัฒนาสำหรับผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่	มีแผนงานการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร เช่น แผนการจัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรประจำปี/ทุกไตรมาส	
๕	มีการจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการอบรมทางด้านการบริหารสำหรับผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่	การจัดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรตามข้อ ๑ อย่างต่อเนื่อง ในเรื่องความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะเรื่องทักษะการเป็นผู้บริหาร เช่น โครงการอบรมการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราว โครงการอบรมการใช้ระบบการสืบสวน โดยการประชุมทางจอภาพ โครงการพัฒนาองค์ความรู้นอกเหนือจากงานคดี เป็นต้น	
๖	ผู้พิพากษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการสื่อสารระหว่างกัน	การจัดให้ผู้พิพากษามีกิจกรรมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น จัด Lunch Talk หรือ Tea Time ช่วงเวลาพักเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ โดยจัดหัวข้อต่าง ๆ ในการสนทนา (อาทิ ให้ผู้พิพากษาที่ได้รับทุนฝึกอบรมในต่างประเทศพูดคุยถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรม)	
๗	มีการจัดเตรียมข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการพิจารณาคดีให้แก่ผู้พิพากษา	กำหนดให้มีการตรวจสอบผลการส่งหมาย และการติดตามพยานที่ต้องมาเบิกความ เพื่อศาลได้พิจารณา	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		มีคำสั่งหรือคำพิพากษาในเรื่องนั้น ๆ เป็นไปด้วยความเป็นธรรม และจัดให้มีแหล่งข้อมูลกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ หรือห้องสมุด เพื่อให้ผู้พิพากษาค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นธรรมแก่คู่ความ	
๘	รู้ถึงความต้องการของเจ้าหน้าที่ในการฝึกอบรมและจัดการฝึกอบรมที่เป็นไปตามความต้องการนั้น	ตรวจสอบและพิจารณาว่า การฝึกอบรมหรือเสริมทักษะในหัวข้อหรือด้านใดที่จำเป็นแก่บุคลากร และจัดให้มีการอบรมในเรื่องนั้น ๆ เช่น จัดทำแบบสอบถามถึงความต้องการของผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ว่าต้องการฝึกอบรมหรือพัฒนาทักษะในด้านใด (อาทิ ภาษาต่างชาติ เทคโนโลยี หรืออื่นๆ) และจัดให้มีโครงการฝึกอบรมเรื่องให้ตรงกับเรื่องนั้นๆ	
ข้อตกลงร่วมกัน Employee Commitment			
๙	ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ตกลงที่จะปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ	สร้างข้อตกลงและเป้าหมายร่วมกันระหว่างบุคลากรว่าจะปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ เช่น จัดการประชุมหรือมีการสื่อสารแนวทางการทำงานของศาลตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายต่าง ๆ ที่ผู้บริการกำหนดไว้ และประเมินผลการทำงานของบุคคลากรตามจริง	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
ห้องพิจารณาคดี			
Courtrooms			
๑๐	มีห้องพิจารณาคดีที่เพียงพอต่อการพิจารณาคดีตามกำหนดเวลา	จัดให้มีห้องพิจารณาคดีที่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่นัดไว้ในแต่ละวัน	หมายเหตุ ผู้บริหารศาลอาจจะมองแนวโน้มปริมาณคดีที่เข้ามาสู่ศาลในอนาคตแล้วคาดการณ์ว่าบัลลังก์ที่มีอยู่ในอาคารศาลเพียงพอกับปริมาณคดีดังกล่าวหรือไม่
๑๑	ผู้ใช้บริการรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในห้องพิจารณาคดี	จัดมาตรการดูแลความปลอดภัยแก่ประชาชนที่มาศาล เช่น มีการตรวจอาวุธก่อนเข้าศาล มีกล้องวงจรปิดบันทึกเหตุการณ์ในห้องพิจารณา หรือมีตำรวจศาลในแต่ละบัลลังก์ เป็นต้น	
นวัตกรรม			
Innovation			
๑๒	มีกลยุทธ์และกลไกในการให้ทุกคนมีส่วนร่วมกับนวัตกรรม	สร้างกิจกรรมหรือโครงการที่ให้โอกาสบุคลากรทุกคนมีโอกาสใช้นวัตกรรมในศาล เช่น กำหนดให้ทดลองการพิจารณาพิพากษาคดีโดยผ่านระบบการประชุมทางจอภาพเวียนไปที่ละคณะ	
๑๓	มีโครงการเรียนรู้และฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่สำหรับนวัตกรรมของศาล	จัดโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น อบรมเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ในการสืบพยานโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพ	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
๑๔	ยกย่องและให้รางวัลเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของศาล	จัดการประกวดแข่งขันคิดนวัตกรรมที่ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยกำหนดให้มีรางวัลสำหรับผู้ชนะการประกวด แล้วส่งนวัตกรรมดังกล่าวไปแข่งขันในระดับส่วนกลาง ต่อไป	ปัจจุบัน มีระเบียบเกี่ยวกับการคิดนวัตกรรมโดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ๑. นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมพิจารณาพิพากษาคดี ๒. นวัตกรรมเกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่ประชาชน โดยระเบียบดังกล่าวจัดให้บุคลากรในศาลคิดนวัตกรรมดังกล่าวเพื่อแข่งขันในโดยส่วนกลาง โดยมีรางวัลสำหรับผู้ชนะการแข่งขัน

๔. การพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพิจารณาคดีและกระบวนการต่าง ๆ Efficiency and Effectiveness of Court Proceedings and Processes			
๑	มีการบริหารจัดการคดีตามเกณฑ์มาตรฐาน ระยะเวลา	ผู้พิพากษาสามารถบริหารจัดการคดีได้แล้วเสร็จตาม กรอบเวลา เช่น กรณีจำเลยต้องชั่ง พิจารณาแล้ว เสร็จภายใน ๖ เดือน หรือกรณีคดีแพ่งหรืออาญา ทั่วไป พิจารณาแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี	
๒	มีการทบทวนบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาและ เจ้าหน้าที่ เพื่อให้กระบวนการพิจารณามีประสิทธิภาพ	มีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่เพื่อ การทำงานศาลที่มีประสิทธิภาพ เช่น จัดทำสถิติคดีที่ พิจารณาแล้วเสร็จและคดีที่ค้างพิจารณาของ ผู้พิพากษาในแต่ละเดือน และรายงานให้ผู้บริหาร และผู้พิพากษาแต่ละท่านทราบ รับฟังคำติชม และข้อร้องเรียนเกี่ยวกับผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ จากคู่ความ	
๓	มีการทบทวนตรวจสอบกระบวนการและขั้นตอน ต่าง ๆ ของศาลอยู่เสมอ	มีการทบทวนกระบวนการ ขั้นตอนการทำงานของ ศาลอยู่เสมอ เช่น ให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน ของแต่ละส่วนงานพร้อมปัญหาข้อขัดข้อง	
๔	ประชาชนได้รับบริการจากศาลภายในระยะเวลาที่ เหมาะสม	คู่ความได้รับบริการจากศาลในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่ ล่าช้า เช่น การพิจารณาคดีเสร็จภายในระยะเวลาที่ เหมาะสม และประชาชนหรือคู่ความคัดถ่ายคำ พิพากษาได้ภายใน ๑๐ วัน หรือสามารถคัดถ่าย	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		เอกสารและรับเอกสารได้ภายในวันเดียวกัน กรณีรอ ฟังคำสั่งในวันนั้น	
๕	มีการบริหารจัดการคดี เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและ ลดค่าใช้จ่ายของผู้ใช้บริการ	ส่งเสริมและสนับสนุนการระงับข้อพิพาทให้แล้วเสร็จ ด้วยความรวดเร็วและค่าใช้จ่ายลดลงโดยคู่ความทุก ฝ่ายพึงพอใจ เช่น สนับสนุนส่วนงานศูนย์คุ้มครอง สิทธิ ส่วนงานไกล่เกลี่ย หรือริเริ่มการไกล่เกลี่ย ออนไลน์ในศาล	
การจัดเก็บข้อมูล Court Record Management			
๖	มีการจัดเก็บข้อมูลและสำนวนคดีอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ปลอดภัยและง่ายต่อการนำมาใช้	มีการจัดการจัดเก็บสำนวน เอกสารสำคัญในคดีอย่าง เป็นระบบและปลอดภัย เช่น มีระบบตรวจสอบการ เบิกใช้สำนวน มีระบบ tracking สำนวน ระบบการ ควบคุมการขอลัดถ่ายเอกสารในสำนวนคดี	
๗	คำพิพากษาของศาลมีความถูกต้องและชัดเจน เป็นไปตามกฎหมาย	การจัดให้มีระบบตรวจร่างคำพิพากษาและปรึกษาคดี สำคัญ เช่น มีระเบียบคดีที่ต้องส่งร่างคำพิพากษาให้ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาตรวจร่าง	
นวัตกรรม Innovation			
๘	มีนโยบายและขั้นตอนสร้างสรรค์ รวบรวม และคัด กรองแนวคิดนวัตกรรมจากแหล่งที่มาต่าง ๆ	มีนโยบาย มาตรการการสร้างนวัตกรรม การรวบรวม ความคิด และคัดเลือกนวัตกรรมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่เข้ารับการ	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		ฝึกอบรมหรือสัมมนาความรู้ ข้อกฎหมาย และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมไว้ อย่างเป็นระบบเพื่อการใช้งานในอนาคต	
๙	มีการประเมินและปรับปรุงกระบวนการจัดทำ นวัตกรรมของศาลอยู่เสมอ	มีการทบทวนและพัฒนามาตรการการสร้าง นวัตกรรมตามข้อ ๘ อยู่เสมอ	

๕. ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ Uses' Feedback			
๑	<p>มีการรับฟังความคิดเห็น (รวมถึงแบบสอบถาม การสำรวจเป็นกลุ่มและการพูดคุย) และนำความคิดเห็นที่ได้มาประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นประจำ</p>	<p>๑. มีการทำแบบสอบถามประชาชนที่สามารถเข้าถึงและตอบแบบสอบถามดังกล่าวได้โดยง่าย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เข้าถึงการตอบแบบสอบถามได้โดยง่ายด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ช่วยในการแสดงความคิดเห็น - คำถามในแบบสอบถามสามารถเข้าใจได้ง่าย แม้เป็นประชาชนที่ไม่มีความรู้กฎหมายหรือกระบวนการพิจารณาคดี <p>๒. ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยกับผู้ใช้บริการเพื่อทราบถึงความพึงพอใจที่แท้จริง มิใช่รอเพียงรายงานสรุปความเห็นของเจ้าหน้าที่</p> <p>๓. มีการจัดการประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มผู้อยู่ในกระบวนการยุติธรรม (การประชุมประสานความร่วมมือ) โดยอาจขยายวงประชุมให้กว้างขึ้นถึงบุคคลทั่วไป รวมทั้งผู้ช่วยเหลือศาลอย่างผู้กำกับดูแล ผู้ประนีประนอมด้วย</p>	
๒	<p>มีการนำความคิดเห็นที่ได้รับจากคู่ความ ทนายความ พยานผู้เชี่ยวชาญของศาล และผู้ใช้งานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>มีการสร้างกระบวนการสำหรับการดำเนินการตามความคิดเห็น ไม่ใช่แค่การรายงานเพื่อทราบตามลำดับชั้น แต่จะต้องให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกัน</p>	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
	รวมถึงผู้ใช้งานเว็บไซต์ของศาลและสื่อต่าง ๆ มาปรับปรุงการให้บริการ	<p>พิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม โดยผู้บริหารมีส่วนร่วมในการพิจารณาอย่างแท้จริง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างเช่น ประชาชนแสดงความคิดเห็นเรื่องความสะอาดของห้องน้ำ มีการปรับปรุงให้แม่บ้านทำความสะอาดบ่อยครั้งมากขึ้น โดยเฉพาะในวันที่มีคดีจัดการพิเศษ - ตัวอย่างเช่น ประชาชนแสดงความคิดเห็นว่าโทรศัพท์ที่ไม่เคยติดต่อได้ (ซึ่งอาจเป็นเพราะมีประชาชนติดต่อทางโทรศัพท์จำนวนมาก) จัดให้มีช่องทางในการติดต่อกับศาลเพิ่มเติมจากช่องทางโทรศัพท์ 	
๓	มีการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อทำการปรับปรุงนโยบายและขั้นตอนต่าง ๆ	<p>นำความเห็นของผู้ใช้บริการมาประชุมวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการปรับปรุงการทำงาน มิใช่เพียงรับทราบตามรายงานของเจ้าหน้าที่เท่านั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงนโยบายและขั้นตอน อาจพิจารณานโยบายในแต่ละเรื่องสำหรับบุคคลแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มทนายความและอัยการ กลุ่มตำรวจ กลุ่มคู่ความและพยาน เป็นต้น เพื่อให้มีการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน และกำหนดเป็นขั้นตอนหรือนโยบายที่เหมาะสมกับแต่ละกรณีอย่างแท้จริง 	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
การสื่อสารกับผู้ใช้บริการ Communication to Court Users			
๔	มีการเผยแพร่รายงานต่อสาธารณะเป็นประจำถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการสำรวจความคิดเห็น	มีการประชาสัมพันธ์โดยเปิดเผยว่า ศาลได้รับความคิดเห็นในเรื่องใด มีแผนจะดำเนินการในเรื่องนั้นอย่างไร หรือได้ดำเนินการปรับปรุงเป็นอย่างไรแล้วบ้าง ในลักษณะของการตอบคำถามหรือชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบด้วย	
๕	มีการสื่อสารอย่างชัดเจนต่อคู่ความและทนายความ	<p>มีการจัดบุคลากร (สาวเสื่อฟ้า) ที่สามารถอธิบายให้ความรู้หรือขั้นตอนต่าง ๆ ในศาลได้อย่างถูกต้อง (ไม่ใช่แค่ทำหน้าที่คนชี้ทาง) จึงจำเป็นต้องสร้างบุคลากรให้มีความรู้สำหรับตอบปัญหาในเบื้องต้นได้ด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในศาลอยู่ในจุดที่เหมาะสม และทำให้เข้าใจได้ง่าย - เจ้าหน้าที่พร้อมที่จะให้บริการหรือตอบคำถามแก่ประชาชน แม้จะเป็นเรื่องที่มีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ไว้อยู่แล้วก็ตาม พร้อมเปิดรับการติดต่อได้ตลอดเวลา - เจ้าหน้าที่มีความรู้และอธิบายงานของส่วนงานอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตนได้ในเบื้องต้นด้วย มิใช่อ้างเพียงว่าไม่รู้แล้วผลักให้ไปสอบถามงานอื่นโดยยังไม่ทันฟังคำถาม 	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		- มีระบบการประสานงานผ่านช่องทางติดต่อสื่อสาร	
๖	มีการปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม และพร้อมรับฟังทุกปัญหาหรือข้อเสนอแนะ	ให้ความสำคัญและคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้ใช้บริการทุกความคิดเห็นโดยไม่เลือกปฏิบัติ บุคลากรทั้งตุลาการและเจ้าหน้าที่ควรยินดีที่จะรับฟังความเห็นของผู้ใช้บริการเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงบริการของศาล	
ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Court Users Satisfaction			
๗	ทนายความและผู้ให้บริการประเมินการปฏิบัติงานของศาลว่าเป็นธรรมและมีเหตุผล	<p>มีผลการประเมินจากผู้ใช้บริการโดยรวมว่า “การปฏิบัติงาน” ของศาลเป็นธรรมและมีเหตุผล</p> <p>หมายเหตุ ผลดังกล่าวอาจปรากฏจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการโต้แย้งการปฏิบัติงานของศาล เช่น ศาลไม่จดคำเบิกความพยาน/กระบวนการพิจารณาที่ไม่ถูกต้อง หรือเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ (ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ) ซึ่งควรพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ยุติในชั้นของผู้บริหารภายในศาลด้วย</p>	<p>หมายเหตุ การเก็บข้อมูลจากข้อมูลสถิติการโต้แย้งคำพิพากษา โดยแบ่งกลุ่มประเภทคดี เมื่อทำหลายๆ ปี อาจช่วยวิเคราะห์แนวโน้ม (trend) ได้ แต่อาจไม่ได้สะท้อนเป้าหมายของการประเมินในข้อนี้อย่างแท้จริง เพราะเป็นสิทธิของคู่ความที่อาจโต้แย้งคำพิพากษาได้</p> <p>(ข้อนี้เป็นการประเมินคำสั่งและคำพิพากษาของ “ผู้พิพากษา” ว่ามีความเป็นธรรมและถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ในความเห็นประชาชน)</p>
๘	ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการของศาล	มีผลการประเมินจากผู้ใช้บริการโดยรวมว่าพอใจกับ “การบริหารจัดการ” ของศาล เช่น จัดให้มีแบบสำรวจความเห็นของประชาชนที่กำหนดเป็นระดับ	(ข้อนี้เป็นการประเมินการบริหารงานในศาลของ “ผู้บริหาร” ว่า ดีแล้วหรือไม่ในความเห็นของประชาชน)

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		ความพึงพอใจในการบริหารจัดการในลักษณะของการให้คะแนน	
๙	ผู้ให้บริการมีระดับความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อการให้บริการของศาล	มีผลการประเมินจากผู้ให้บริการโดยรวมว่าพอใจกับ “การให้บริการ” ของศาล เช่น จัดให้มีแบบสำรวจความเห็นของประชาชนที่กำหนดเป็นระดับความพึงพอใจในการให้บริการในลักษณะของการให้คะแนน	(ข้อนี้เป็นการประเมินการให้บริการของ “เจ้าหน้าที่” ว่า ดีแล้วหรือไม่ในความเห็นของประชาชน)
นวัตกรรม Innovation			
๑๐	มีการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อทราบความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น และให้บริการตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ	มีการใช้เทคโนโลยีในการสำรวจความคิดเห็น QR Code, Google Form - การสื่อสารกับประชาชนผ่านระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การติดต่อทาง Line แจ้งให้ทราบว่าศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องปล่อยชั่วคราวแล้ว ซึ่งให้บริการแก่ประชาชนแบบนี้ทุกคน ไม่ใช่แต่นายประกันอาชีพ เป็นต้น	

๖. การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย (เน้นการวัดคุณภาพของการให้บริการประชาชน)

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
การให้บริการของศาลที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย Affordable Court Services			
๑	กระบวนการพิจารณาคดีของศาลเสร็จสิ้นภายในเวลาที่เหมาะสมเพื่อลดค่าใช้จ่ายของคู่ความ	การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จสิ้นเร็วกว่าหรือภายในกรอบระยะเวลาตามเกณฑ์กลางที่กำหนด และไม่มี การเลื่อนคดีโดยไม่มีเหตุจำเป็น เพื่อให้คดีเสร็จใน กำหนดเวลาตามที่ประชาชนคาดหวังตามวันนัด	
๒	ศาลจะมีคำสั่งให้คู่ความปฏิบัติตามสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	คำสั่งศาลต้องไม่สร้างภาระให้แก่คู่ความ ดำเนินการใด ๆ นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือเคร่งครัดเกินไปไม่ยอมอนุญาตให้ยกเว้นเรื่องใด ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้ทำได้หรือไม่ เช่น สั่งให้ อัยการส่งคำถามให้ศาลทราบก่อนในการสืบพยาน ไม่ยอมรับฟังพยานเอกสารที่เป็นสำเนา แม้กรณีเข้าเหตุให้รับฟังได้หรือ เรียกหลักประกันสูง เกินควรในการสั่งคำร้องปล่อยชั่วคราว	
๓	ศาลมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเรียกเก็บ การยกเว้นหรือการขยายระยะเวลาชำระค่าธรรมเนียม ที่ชัดเจนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีการเผยแพร่ ให้สาธารณชนทราบ	มีหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการเรียกเก็บ การยกเว้น หรือขยายระยะเวลาในการชำระค่าธรรมเนียมศาลที่ ชัดเจนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีการเผยแพร่ เรื่องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เช่น คดี ผู้บริโภคมีหลักเกณฑ์ในการยกเว้นและขยาย ระยะเวลาชำระค่าธรรมเนียมศาลตามกฎหมาย	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		<p>หลายประการ จึงควรมีกำหนดแนวทางการสั่งเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีการเผยแพร่หลักเกณฑ์ดังกล่าวให้ประชาชนทราบผ่านใน Website หรือในประกาศของศาล</p> <p>หมายเหตุ อัตราค่าธรรมเนียมศาลเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามก็ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาลซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ (เช่น ค่าถ่ายเอกสาร) ควรตรวจสอบว่ากำหนดการเรียกเก็บไว้สูงเกินไปหรือไม่ และ เผยแพร่เรื่องดังกล่าวประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วย</p>	
๔	ผู้ใช้บริการสามารถหาห้องพิจารณาคดีได้โดยง่าย	มีการจัดทำป้าย หรือมอบหมายเจ้าหน้าที่คอยให้ความสะดวก และข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางไปห้องพิจารณา เช่น จัดทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน มอบหมายเจ้าหน้าที่ (สาวเสื่อฟ้า) เป็นผู้บอกทางหรือนำทาง	
๕	มีการช่วยเหลือผู้พิการให้เข้าถึงศาลและการให้บริการได้โดยง่าย	มีการจัดเส้นทางสำหรับผู้พิการในศาล และมีการจัดทำป้ายแสดงจุดหรือมอบหมายเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือผู้พิการที่มาใช้บริการในศาล เช่น มีเส้นทางสำหรับผู้บริการที่ใช้รถเข็น มีจุดที่สามารถ	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		ติดต่อขอความช่วยเหลือคำแนะนำ หรือการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่แก่ผู้พิการ เป็นต้น	
๖	เวลาทำการของศาลเอื้อต่อผู้ใช้บริการในการใช้บริการกับศาลให้แล้วเสร็จ	มีการให้บริการต่อเนื่องหากการขอรับบริการจากประชาชนไม่แล้วเสร็จในเวลาทำการ (๘:๓๐ – ๑๖:๓๐ น.) ในบางกรณี เช่น การสืบพยานที่เดินทางมาไกล การสั่งหรือเสนอผู้พิพากษาพิจารณาคำร้องปล่อยชั่วคราว อื่น ๆ ที่จำเป็น เป็นต้น	
๗	เว็บไซต์ของศาลใช้งานง่าย มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ	เว็บไซต์ของศาล มีข้อมูลครบถ้วน และมีการจัดรูปแบบการใช้งานง่าย หาข้อมูลและมองเห็นง่าย	
๘	ปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	มีการเตรียมความพร้อมหรือจัดให้มีการดูแลประชาชนเฉพาะกลุ่ม เช่น ชาวต่างชาติ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกับกลุ่มประชาชนอื่น ๆ	
๙	มีการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อช่วยเหลือคู่ความที่ไม่มีทุนายความ	มีการจัดป้ายจุด โต๊ะ และเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำให้บริการคู่ความที่ไม่มีทุนายความหรือไม่	
นวัตกรรม Innovation			

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
๑๐	มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อลดค่าใช้จ่ายของคู่ความ	มีการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้สนับสนุนการให้บริการประชาชน เช่น จัดให้มีระบบการสืบพยานทางจอภาพหากคู่ความต้องการจัดให้ระบบการติดตามความคืบหน้าคดี หรือคำสั่งศาลผ่านการสื่อสารทางเทคโนโลยี (Tracking System) ให้แก่คู่ความ เช่น ตรวจสอบผ่านระบบ Online, E-mail และ Line Application	
๑๑	มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อทำให้บริการศาลสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น	มีการจัดระบบหรือเปิดช่องทางการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยีระหว่างศาลกับคู่ความ เช่น E-mail, Line Application เป็นต้น	

๗. ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของสาธารณชน			
๑	มีการเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานระยะเวลาที่กำหนดไว้	มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินการหรือปฏิบัติงาน เช่น จำนวนสถิติคดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ จำนวนผู้ต้องขังหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และจัดให้มี Tracking System ที่หน้าเว็บไซต์เพื่อคู่ความจะได้ติดตามผลและความคืบหน้าของคดีได้	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
๒	มีการให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการที่ร้องขอโดยเร็ว	มีการจัดช่องทางการให้บริการตอบคำถามหรือข้อสงสัยของประชาชนโดยเร็ว เช่น จัดช่องทางถาม-ตอบ ทาง Online จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์คอยให้คำแนะนำผู้มาใช้บริการที่ศาลตลอดเวลา โดยมีการตรวจสอบผลการดำเนินการดังกล่าวว่ารวดเร็วตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่	
๓	มีกระบวนการที่แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มาใช้บริการเข้าใจกระบวนการทำงานของศาล	มีการตรวจสอบหรือติดตามผลว่า ประชาชนที่มาศาลเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการของศาลจริงหรือไม่ เช่น จัดให้เจ้าหน้าที่โทรสอบถามเพื่อการติดตามและประเมินผล หรือจัดทำแบบสอบถามประชาชนภายหลังการใช้บริการว่าเข้าใจเรื่องดังกล่าวหรือไม่	
๔	มีนโยบายเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน รายงานเรื่องดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขปัญหา และรายงานผลการแก้ไขปัญหา	มีการเปิดช่องทางรับเรื่องร้องเรียนที่สะดวกและประชาชนดำเนินการได้โดยง่าย เพื่อรับฟังความเห็นประชาชน และดำเนินการแก้ไขต่อไป เช่น เปิดรับเรื่องร้องเรียนผ่านทางเว็บไซต์ หรือโปรแกรมอื่น พร้อมทั้งกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของศาลเกี่ยวกับข้อร้องเรียนดังกล่าวเพื่อให้มีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการทำงานต่อไป เช่น กำหนดแนวปฏิบัติให้รายงานข้อร้องเรียนตามความเป็นจริงพร้อม	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		เสนอแนวทางแก้ไขให้หัวหน้าศาลทราบและพิจารณาเป็นประจำทุกเดือน	
๕	มีการให้ข้อมูลต่อสาธารณะเกี่ยวกับขั้นตอนของศาลและนโยบายเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน	มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการทราบถึงวิธีการและขั้นตอนการร้องเรียนตามข้อ ๔ รวมทั้งแจ้งขั้นตอนการดำเนินการจัดการข้อร้องเรียนและแก้ไขปัญหาของทางศาลกำหนดไว้ให้ประชาชนทราบเพื่อแสดงความโปร่งใส เช่น จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แสดงรายละเอียดดังกล่าวที่ศาล และหน้าเว็บไซต์	
๖	มีการให้ข้อมูลต่อสาธารณะเกี่ยวกับการบริการค่าธรรมเนียมและสิ่งที่ศาลต้องใช้ในการพิจารณาคดี	มีการจัดทำเว็บไซต์ แผ่นพับ บอร์ดประชาสัมพันธ์ หรือจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินคดี การเตรียมตัว ค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมถึงการจัดหาเอกสาร แบบฟอร์มศาลไว้บริการ	
๗	มีการตรวจสอบบัญชี/รายจ่ายเป็นประจำทุกปี	มีผู้ตรวจสอบบัญชีตรวจสอบบัญชีและรายจ่ายเป็นประจำทุกปี	
๘	รายงานประจำปีที่เผยแพร่ต่อสาธารณะประกอบด้วย ก) ข้อมูลการดำเนินงานและความคิดเห็นจากการสำรวจ ข) รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ หน้าที่และขั้นตอน	มีการรวบรวมและจัดทำรายงานศาลประจำปี (ซึ่งมีข้อมูลดังนี้ ผลการดำเนินงาน ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อศาล วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และแผนการดำเนินงาน) เปิดเผยต่อสาธารณะและประชาชน	
๙	กระบวนการยุติธรรมของศาลได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากสาธารณชน	จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของประชาชนทั่วไป (นอกเหนือจากประชาชนที่มาศาล	

ลำดับ	การดำเนินการ	ตัวอย่าง	
		หรือคู่ความ) ที่มีต่อศาล ในด้านความโปร่งใส มาตรฐานในการทำงาน และความน่าเชื่อถือโดยรวม เพื่อวัดระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อศาล เช่น จัดทำแบบสอบถามต่อหน่วยงานอื่นในกระบวนการ ยุติธรรมในเขตอำนาจศาลตน (เช่น อัยการ ตำรวจ ราชทัณฑ์ ทนายความ) องค์กรอื่น ๆ และประชาชน ในเขตพื้นที่ดังกล่าว ต่อการทำงาน of ศาลตน โดยรวมเพื่อนำมาเทียบเคียง และอ้างอิงเป็นดัชนีชี้วัด ความเชื่อมั่นของสังคมต่อศาล	
นวัตกรรม Innovation			
๑๐	ศาลมีนวัตกรรมในการให้สาธารณชนและผู้ให้บริการ เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่น	มีการจัดโครงการหรือแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของศาล เช่น จัดโครงการ Open House ให้นักศึกษาหรือประชาชน มาดูการทำงานของศาล จัดกิจกรรมของศาลที่ ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อสอดแทรกให้ประชาชน เข้าใจการทำงานของศาล (อาทิ โครงการนักศึกษา ฝึกงาน โครงการแข่งขันการดำเนินคดีหรือว่าความใน ศาล)	

๓. วิธีการประเมิน

๓.๑ ผู้ประเมิน

ศาลแต่ละศาลควรให้บุคลากรศาลในแต่ละส่วนงาน เช่น ผู้พิพากษา ผู้อำนวยการศาล เจ้าหน้าที่ศาล เข้าร่วมเป็นผู้ประเมิน (Self-Assessment Team) ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงเริ่มต้นของการนำแบบประเมินฉบับศาลยุติธรรมมาใช้ เพื่อความรวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจร่วมกัน อาจกำหนดเฉพาะบุคลากรระดับผู้บริหารเป็น “ผู้เข้าร่วมประเมิน” ดังต่อไปนี้

๑. หัวหน้าส่วนราชการ/ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๒. ผู้พิพากษาที่หัวหน้าส่วนราชการมอบหมาย หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลมอบหมาย
๓. ผู้อำนวยการศาล
๔. หัวหน้าส่วน/กลุ่มงาน

๓.๒ ขั้นตอนการประเมิน

๓.๒.๑ การประชุมร่วมก่อนทำการประเมิน

ก่อนทำการประเมิน ผู้เข้าร่วมประเมินทุกคนจะต้องเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อซักซ้อม และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทำแบบประเมิน รวมถึงกำหนดวันทำแบบประเมิน ในการประชุม ผู้เข้าร่วมประเมินควรพูดคุย แลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการ หรือข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการทำแบบประเมินตนเองให้สำเร็จลุล่วง และหากมีข้อเสนอแนะอย่างไร ที่ประชุมอาจร่วมกันกำหนดวิธีการอย่างใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและเป็นแนวทางปฏิบัติให้ตรงกัน

๓.๒.๒ การประเมินผลการดำเนินงานและการกำหนดคะแนน

ก. การประเมินผลการดำเนินงาน ในการประเมินผลการดำเนิน อาจทำได้ด้วยการประเมินในกลุ่มผู้ประเมินทั้งหมดรวมกันในคราวเดียว หรืออาจทำได้โดยการประชุมโดยแบ่งเป็นกลุ่มตามความเกี่ยวข้องของผู้เข้าประเมิน เช่น การประเมินในกลุ่มผู้พิพากษา (หากเป็นศาลที่มีผู้พิพากษาจำนวนมาก อาจทำได้โดยการประชุมเฉพาะตัวแทนบางส่วนที่จะทำให้เห็นการทำงานที่หลากหลายอาจผสมผสานระหว่างผู้พิพากษาที่เป็นผู้บริหาร ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ และผู้พิพากษา) การประเมินในกลุ่มเจ้าหน้าที่หรือหัวหน้ากลุ่มงาน เป็นต้น การประชุมเพื่อประเมินดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและตามที่ศาลแต่ละศาลเห็นสมควร

ในการประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน ผู้เข้าร่วมการประเมินควรพูดคุยและหารือกันตามหัวข้อการประเมินแต่ละข้อ โดยยกตัวอย่างการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นรูปธรรมที่ได้ทำไปซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อนั้น ๆ แต่หากยังไม่ได้ดำเนินการในหัวข้อใดก็เพียงแต่ระบุว่ายังมีไม่ได้ดำเนินการในหัวข้อนั้นในช่อง “ผลการดำเนินการ” จากนั้นจึงดำเนินการกำหนดคะแนนหรือให้คะแนนในลำดับต่อไป ซึ่งอาจกำหนดคะแนนหรือให้คะแนนภายหลังจากได้ประเมินระบุผลการดำเนินการไปจนครบทุกข้อแล้วจึงให้คะแนนก็ได้

ข. การกำหนดคะแนนหรือการให้คะแนน สามารถทำได้โดยให้ผู้เข้าร่วมการประเมินแต่ละคนได้รับแบบประเมินตนเองคนละหนึ่งชุดเพื่อทำ “การประเมินแล้วนำผลคะแนนมาคิดคำนวณค่าเฉลี่ยรวมกัน” หรือผู้เข้าร่วมการประเมินจะใช้วิธี “การประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาและกำหนดคะแนนในแต่ละหัวข้อร่วมกัน” ก็ได้ ผู้เข้าร่วมประเมินควรคำนึงถึง “ผลการดำเนินการ” ที่ปรากฏหลักฐานซึ่งเป็นเป็นรูปธรรมที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัตินั้นแล้วจริงหรือไม่ เพียงใด ตามที่ได้มีการพูดคุยและหารือกันแล้วพิจารณาว่าสมควรที่ได้รับคะแนนในระดับใด

ภายหลังที่ผู้เข้าร่วมประเมินแต่ละคนทำแบบประเมินตนเองแล้วเสร็จ หรือในการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาและกำหนดคะแนนแล้วแต่กรณี ผู้เข้าร่วมประเมินทุกคนควรพูดคุยเกี่ยวกับคะแนนในแต่ละด้านหรือหัวข้อที่ผู้ประเมินแต่ละคนเห็นสมควรกำหนดให้ หากด้านหรือหัวข้อใดมีความเห็นในระดับคะแนนที่แตกต่างกัน ผู้เข้าร่วมประเมินควรพูดคุยและแลกเปลี่ยน เพื่อตกลงหาคะแนนที่เหมาะสมระหว่างกัน

แบบประเมินฉบับศาลยุติธรรมเป็นแบบประเมินตนเองเพื่อการวางแผนการพัฒนาและแผนการปรับปรุงการดำเนินงานของศาล ดังนั้น ผู้เข้าร่วมประเมินควรทำความเข้าใจในหลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ ตลอดจนเนื้อหาทุกด้านและทุกข้อของแบบประเมิน เพื่อที่จะสามารถแยกแยะถึงข้อแตกต่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กรณี “มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้วทั้งหมด แต่จำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงเพิ่มเติมบางส่วน” (๔ คะแนน) กับ “มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้วทั้งหมด และมีผลสัมฤทธิ์ดีเยี่ยม ให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง” (๕ คะแนน) ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ผู้ประเมินควรตั้งคำถามกับตัวเองว่า แม้ศาลจะมีการดำเนินการหรือปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้ว ในเรื่องนั้น ๆ ยังสามารถถูกพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าแผนการดำเนินการหรือแผนปฏิบัติการ ที่กำหนดไว้ใช่หรือไม่ แล้วจึงทำเครื่องหมายลงในช่องคะแนนที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

การกำหนดคะแนนหรือให้คะแนนข้างต้นมิได้มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกำหนดความดีความชอบในการปฏิบัติราชการใด ๆ หรือผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ เพียงแต่เป็นการแปลงผลการดำเนินการที่ได้ทำไปมาเป็นตัวเลขเพื่อเป็นมาตรวัดระดับการพัฒนาที่มองดูการทำงานของแต่ละศาลแต่ละศาลเองเท่านั้น ดังนั้น การให้คะแนนที่ตรงกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงจึงจะทำให้การประเมินนี้ได้ประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับดำเนินการและจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งของศาลต่าง ๆ ทั้งในระดับผู้รับผิดชอบราชการศาล ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน หรือเจ้าหน้าที่ในศาลที่จะได้ศึกษาข้อมูลและบทเรียนจากการทำงานที่ผ่านมาและจะช่วยทำให้มองเห็นข้อที่ควรปรับปรุงหรือทำให้ดียิ่งขึ้นได้อย่างชัดเจนมากขึ้นภายในเวลาอันจำกัดที่ผู้บริหารศาลมีอยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งแต่ละศาล การให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริงจึงอาจส่งผลทำให้การกำหนดทิศทางในการพัฒนาศาลต่อไปในอนาคตคลาดเคลื่อนตามไปด้วย

๔. การวิเคราะห์ผลการประเมินและจัดทำแผนการพัฒนาและปรับปรุง

เมื่อจัดทำการประเมินและสรุปผลคะแนนแล้วเสร็จ ศาลควรพิจารณาคะแนนที่ได้รับจากแบบประเมินตนเอง เพื่อที่จะวิเคราะห์ว่ามีส่วนใดที่ต้องพัฒนาหรือดำเนินการปรับปรุงหรือไม่ การพัฒนาหรือการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอาจจะค่อยเป็นค่อยไป หรืออาจจะเริ่มในทันทีก็ย่อมได้ โดยอาจพิจารณาเริ่มจากด้านหรือหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ด้วยการกำหนดหรือวาง “แผนการพัฒนาและปรับปรุง” ที่มีวิธีการเป้าหมายและรายละเอียดในการดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการพัฒนาหรือปรับปรุงแต่ละด้านหรือหัวข้อนั้น ๆ เช่น จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในแต่ละด้าน กำหนดให้ปรับปรุงกระบวนการทำงานในด้านหรือหัวข้อต่าง ๆ จัดให้มีการให้บริการเพิ่มเติม หรือรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ แผนดังกล่าวอาจจัดลำดับความสำคัญของด้านหรือหัวข้อที่ต้องดำเนินการปรับปรุง พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้สำเร็จลุล่วงได้ภายในกำหนดเวลา นอกจากนี้ แผนการพัฒนาและปรับปรุงควรระบุหรือกำหนดการติดตามและประเมินผลว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้วหรือไม่ด้วย ควรหลีกเลี่ยงการระบุเพียงวิธีการดำเนินการนั้น ๆ ว่าแล้วเสร็จหรือไม่แต่เพียงอย่างเดียว เช่น กำหนดหรือระบุเพียงแต่ว่าให้มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่แล้ววัดผลเพียงว่าดำเนินการจัดอบรมแล้วเป็นอันสำเร็จ (ให้คะแนน ๔ หรือ ๕) โดยไม่ระบุถึงการติดตามข้อมูลเชิงคุณภาพหลังการอบรมด้วย เป็นต้น

การทำแบบประเมินนี้จะช่วยชี้ให้เห็นถึงด้านหรือหัวข้อต่าง ๆ ที่ควรได้รับการปรับปรุงในอนาคต เพื่อก่อให้เกิดการกำหนดเป้าหมาย วิธีการดำเนินการพัฒนา และปรับปรุง รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของแผนพัฒนาและปรับปรุงนั้นด้วย (Improvement Strategies) ซึ่งการที่ศาลจะพิจารณากำหนดแผนพัฒนาหรือปรับปรุงซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ศาลพึงพิจารณาด้วยความระมัดระวัง โดยการชั่งน้ำหนักระหว่างการปรับปรุงและพัฒนาที่จะต้องทำกับทรัพยากรที่แต่ละศาลมีเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงนั้น เพื่อให้สามารถเห็นด้านหรือหัวข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

แบบประเมินฉบับศาลยุติธรรมนี้จึงถูกออกแบบมาให้มีคะแนนรวมทั้งหมดเท่ากับ **๙๕๕ คะแนน** คะแนนที่ได้รับจากการประเมินในแต่ละคราวควรที่จะถูกบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์ในการประเมินในครั้งต่อไป ที่จะทำให้ศาลทราบและสามารถติดตามการพัฒนาการได้ในอนาคต

๕. การพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

แบบประเมินฉบับศาลยุติธรรมนี้จำเป็นที่จะต้องนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากแผนการพัฒนาและปรับปรุงนี้ จึงจะต้องมีการตรวจสอบและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ศาลควรจัดให้มีการจัดทำแบบประเมินตนเองทุก ๆ ๖ เดือน หรือสองครั้งภายในหนึ่งรอบปีงบประมาณ (เช่น รอบที่ ๑ ภายในวันที่ ๓๐ มีนาคมของทุกปี และรอบที่ ๒ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ของทุกปี) เพื่อเป็นแนวทางให้การวางแผนการพัฒนาและการปรับปรุงการดำเนินงานของศาลตนเองให้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานต่อไปสำหรับผู้บริหารศาลยุติธรรมในวาระถัดไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อยกคุณภาพงานของศาลยุติธรรมทั่วประเทศเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องและมีมาตรฐานในระดับสากล โดยการทำให้แบบประเมินตนเองแต่ละครั้งควรใช้วิธีการดังที่กล่าวไปข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำ หรือปรับปรุงแผนการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

หมายเหตุ

ตารางสรุปรายการปรับปรุงคู่มือการจัดทำแบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย

ที่	รายการ	เลขหน้า
๑	เพิ่มหน้าปก	๑
๒	ปรับปรุงสารบัญ	๒
๓	ตารางที่ ๒ คะแนนการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Scoring Table)	๙
๔	ตารางที่ ๓ ตัวอย่างผลคะแนนการถ่วงน้ำหนัก	๑๐
๕	หัวข้อ ๔. การวิเคราะห์ผลการประเมิน และจัดทำแผนการพัฒนาและปรับปรุง	๔๑

[QR Code]

ลิงก์ข่าวโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
หัวข้อ "การจัดทำแบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย"
ผ่านระบบ Streaming

<https://bit.ly/3nyJUNC>

ท่านสามารถเข้ารับชมการบรรยายและดาวน์โหลดไฟล์เอกสาร
ของท่านวิทยากร ผ่านลิงก์นี้ได้อีกช่องทางหนึ่ง
(Smartphone/Tablet/PC/Notebook)